

Tvaroženský zpravodaj

listopad – prosinec 2003

Vážení občané,

v závěru měsíce října jsme měli příležitost společně předat veřejnosti hřiště s umělým povrchem za bývalým kinem a také sousoší „Tři Venuše“ na návsi.

K oběma akcím samostatně. Hřiště s umělým povrchem je hodnotou vložených finančních prostředků ve výši takřka 1,9 mil. Kč hlavní akcí tohoto roku. Zastupitelstvo obce rozhodlo o jeho výstavbě s vědomím, že sníží finanční rezervy obce. Důvodem bylo rozšířit možnosti pro sportovní vyžití mládeže i dospělých v naší obci a jistě také to, že jsme v této oblasti za mnohými i menšími obcemi v našem okolí poněkud zaostali. Hlavním dodavatelem byla stavební firma INSTAV Vyškov a.s. Hřiště bylo veřejnosti předáno 25. října za malé pozornosti občanů.

V minulém Zpravodaji jste byli informováni o tom, že jsme na budově bývalého kina opravili střechu a s pomocí dotace z JMK i osvětlení a elektroinstalaci za 397.170,- Kč. Zastupitelstvo obce posoudí návrhy Ing.arch. Aleše Rosendorfa a rozhodne o tom, zda budova bude využívána jen pro sport nebo pro sport i kulturu. Tato oprava bude finančně nákladná. Je třeba zvážit možnosti obce a samozřejmě se pokusit o získání dotace z vhodného dotačního titulu. Oprava připadá do úvahy v roce 2005.

Připravujeme také nové hřiště na školní zahradě jako další etapu prací dle návrhu Ing. Igora Kyselky, které spolu s úpravou dvora rozšíří další sportovní možnosti hlavně pro žáky Základní školy. Realizaci provádí sponzorsky Instav Vyškov a.s.

28.října jsme předali veřejnosti sochy s názvem „Tři Venuše“, které obci věnoval náš občan, rodák a umělec Doc.Vladimír Drápal. Je nepochybné, že realizací díla, k jehož odhalení se do obce sjela celá řada významných osobností, dostala naše krásná návěs v kombinaci se zelení novou dominantu, která se stala chloubou obce. Je dobře, když Zastupitelstvo obce s velkým nadhledem rozhodne o realizaci takového uměleckého díla. Podrobnou zprávu najdete na jiném místě Tvaroženského zpravodaje.

Závěrem ještě připomenou, že velké finanční prostředky byly vloženy do úprav zeleně. Tak byly dokončeny úpravy zeleně na návsi s přispěním dotace z Programu obnovy venkova. Hodnota prací je 44.800,- Kč. Nyní ošetříme léta zanedbávanou zeleň u cesty pod Vinohrady a u dřevěného kříže ve Šmolesích. Účelová dotace z agentury pro ochranu přírody je bez příspěvku obce ve výši 97.110,- Kč.

I na Santonu pokračovaly práce opět díky dotaci ve výši 80 tisíc Kč z Jihomoravského kraje.

Údržba zeleně bude pokračovat i v příštím roce a opět přihlédne k připomínkám občanů. Do konce roku nás čeká dokončení plánovaných prací, připomínka 198. výročí bitvy u Slavkova a kulturní akce, vesměs související s blížícími se Vánocemi a koncem roku.

František Kopecký
starosta obce

INFORMACE

- 17.9. zemřel dlouholetý a zasloužilý tvaroženský farář P. Metoděj Slavíček. Pohřben byl za velké účasti občanů dne 24. září na tvaroženském hřbitově.
- 18.9. ve věku 74 roků zemřel Alfred Frühwirth, který v roce 1990 věnoval naší obci dioráma bitvy tří císařů. Byl pohřben 30. října ve Vídni na Centrálním hřbitově.
- 25.9. kopaná seniorů Tvarožná-Bosonohy 1:4 (P. Buchta).
- 27.9. jsme se sešli na posezení u burčáku s vynikající atmosférou a hudbou pana Popelky.
- 11.10. odehráli žáci na novém hřišti s umělým povrchem turnaj v malé kopané. Na Obecním úřadě zahájili setkání spolužáci z tvaroženské školy ročník 1948.
- 14.10. jsme byli informováni o přípravě realizace II. etapy splaškové kanalizace.
- 15.10. projednávala správní rada o.p.s. program 198. výročí bitvy u Slavkova.
- 16.10. mikroregion obcí projednával informace o připravovaném Integrovaném dopravním systému.
- 20.10. se konalo veřejné zasedání Zastupitelstva obce.
- 24.10. jednali zástupci obcí slavkovského bojiště s ministrem obrany Miroslavem Kostelkou o uvažovaném záměru postavit nedaleko Mohyly míru nový radar NATO. K dohodě nedošlo.
- 25.10. jsme slavnostně předali do užívání hřiště s umělým povrchem.
- 26.10. týden před svými 105 narozeninami (3.11.) zemřela nejstarší občanka obce paní Alžběta Frodlová. Byla pohřbena na tvaroženském hřbitově v sobotu 1. listopadu.
- 28.10. jsme slavnostně předali veřejnosti sousoší Doc. Vladimíra Drápala Tři Venuše.

František Kopecký

Poděkování

Všem, kteří se přičinili o zdárný průběh posezení u burčáku 27.9. a dvou slavnostních akcí 25.10. a 28.10.2003.

Citát:

*„Jenom lidé, kteří jsou s rozumem v koncích, pořád o něčem diskutují.“
O.Wilde*

Územní plán obce

Zastupitelstvo obce schválilo 20.10. „Souborné stanovisko ke konceptu územního plánu obce“. Dále budeme projednávat rozpracovanost návrhu územního plánu a samotný návrh. Nedílnou součástí projednávání je prostor pro připomínky občanů.

Integrovaný dopravní systém

Navazujeme na informace z minulého čísla a na ty, které zazněly na veřejném zasedání Zastupitelstva obce. Přetiskujeme zároveň informační leták, který nám předali zástupci firmy Kordis. Leták obdrželi i občané, kteří se zúčastnili jednání Zastupitelstva a je vyvěšen na informační tabuli Obecního úřadu. Na základě informací od firmy Kordis jsme na její adresu spolu s ostatními obcemi zaslali řadu připomínek k množství spojů, cenám jízdného, k požadovaným příspěvkům od obcí, k dopravě k Zetoru, k návrhu smlouvy atd.

Známe i názory zástupců sousedních obcí. Nelíbí se nám jednostranně koncipovaná smlouva, to že Jihomoravské zastupitelstvo rozhodlo o IDS s vlivem na rozpočty obcí bez nás, to že se dle našich rozborů snížil počet spojů a pravděpodobnost, že ve špičkách by naši občané možná do přeplněných autobusů i přes vyšší jízdné nenastoupili a také to, že máme přispívat na činnost firmy Kordis, ač nejsme jejími zřizovateli.

Výhody jsou v tom, že naše obec je ve výhodnější tarifní zóně 610, že přibyl přestupní uzel u Bedřichovic, jízdní řád je lépe zapamatovatelný, jsou možnosti přestupu se stejnou jízdenkou v časovém limitu, úspora na jízdném pro cestující, kteří pojedou do Brna více než sedmáctkrát za měsíc.

Informace na konkrétní dotazy můžete obdržet i Vy a to na telefonním čísle **543 174 317** a na webových stránkách **www.kordis-jmk.cz**.

František Kopecký

Oznámení občanům

Na přání p. Kršky z Tvarožné č. 82 sdělujeme našim čtenářům následující:

Veškeré finanční náklady na opravu fasády rod. domu č. 82 jsou hrazeny pouze majitelem tj. p. Krškou a obec Tvarožná se na úhradě opravy finančně nepodílí, protože nemovitost není památkově chráněna.

Ivan Šťastný

Změna provozní doby lékařské služby první pomoci ve Šlapanicích

Zkrácená provozní doba platná od 1.10. 2003 do 31.12. 2003:

- pracovní dny od 15.30 – 22.00 hod.
- ve dnech pracovního klidu a svátcích od 7.00 – 19.00 hod.

Tuto změnu Vám oznamujeme na základě sdělení Města Šlapanice.

Provoz sběrného střediska komunálních odpadů listopad – prosinec 2003

středa 19.11.	15:00 – 17:00 hod.
středa 26.11.	15:00 – 17:00 hod.
sobota 6.12.	9:00 – 11:00 hod
sobota 13.12.	9:00 – 11:00 hod.

Mimořádné sběry je možno dohodnout s pracovníky střediska.

Ing. Jiří Havel
místostarosta

Zeleň v obci

Při údržbě zeleně vždy vycházíme ze smlouvy, kterou uzavíráme. Po skončení prací požadujeme od odborné firmy zprávu dodavatele o provedených pracích a návrhy na další postup.

Nyní stručně vybírám ze zprávy firmy Adagro o stavu zeleně na návsi, kde je nejvíce kaštanů (47), 14 lip, 12 jasanů, ořešáky, bříza, javor, akát, vrba a topoly.

Zdravotní stav stromů je vcelku dobrý. Vykácen byl pouze jeden ze dvou třetin prochlý kaštan, který bude nahrazen novým.

V příštím roce musí být provedeno k ošetření topolů a vrby. Jsou to hlavně bezpečnostní důvody. Jedná se o redukci bočních větví a 1/3 snížení výšky koruny.

U vrby před OÚ bylo před lety provedeno sesazení koruny. Tento zásah je nutno provádět každých 5 – 7 let, tedy v době kdy vrba vykazuje znaky vylamování silných větví, narostlých po tomto zásahu.

František Kopecký

Hřiště s umělým povrchem

Jak je výše uvedeno, předali jsme je veřejnosti v sobotu 25.10.2003. K zahájení jsme pozvali vítěze extraligy nohejbalu družstvo Sokol Modřice EXMOST.

Právě před startem ve Tvarožné porazili modřičtí ve finále extraligy TJ Avii Čakovice 2:0.

Hráči, kteří spolu s reprezentací Slovenska představují nejvyšší kvalitu tohoto sportu ve světě, se ve Tvarožné představili v této sestavě: Petr Gulda-kapitán, Petr Bubniak-dvojnásobný mistr světa v singlu, Radim Havránek-mistr Evropy v trojicích, Radek Pelikán a David Rožek.

Předvedli přítomným, jak vypadá nohejbal ve vrcholovém provedení. Program pokračoval turnajem šesti mužstev dospělých v malé kopané. Výsledky turnaje rovněž otiskujeme:

SKUPINA A	Turbo	tvarožná o.b. B	otinoves
TURBO		1:0	2:1
TVAROŽNÁ O.B. B	0:1		1:0
OTINOVES	1:2	0:1	

SKUPINA B	VINIČNÉ ŠUMICE	tvarožná o.b. A	LEHKÁ NOHA
VINIČNÉ ŠUMICE		1:5	0:3
TVAROŽNÁ O.B. A	5:1		1:6
LEHKÁ NOHA	3:0	6:1	

KONEČNÉ POŘADÍ:

4. TVAROŽNÁ Old Boys B
5. OTINOVES
6. VINIČNÉ ŠUMICE

František Kopecký

Venuše

/Vladimíru Drápalovi/

Pod košatými stromy v parku
skrývá se dávná Venuše,
z pravěku z nehostinných časů
sochaři vešla do duše.

Věčného ženství se symbolem
už tehdy v pravěku stala –
čas míjel a prošla staletí
a krása Venuší zrála.

Dozrála i v torzo věčných krás
a dneska ve stínu stromů
volně zas dýchá ztracený čas –
v kraj svůj se vrátila domů.

Josef M. Weimann

/Na Venuši u Pavilonu
Antropos v Brně/

Tvaroženské VENUŠE

28. říjen 2003 byl u nás ve Tvarožné nejenom dnem, kdy si připomínáme založení ČSR, ale také dnem, kdy obec vyjádřila dík za celoživotní dílo místnímu rodákovi a uznávanému umělci **doc.Vladimíru Drápalovi**.

Jak jinak poděkovat výtvarníkovi, jehož díla jsou mnoha galeriích Evropy i světa, než realizací díla v rodné obci. Autor vybral ze své tvorby tři stylizované ženské postavy, které nazval „Tvaroženské Venuše“. Jeho stylizované figury, koně či stromoví, pozoroval ze svého ateliéru uprostřed návsi celý svůj život.

Samotné akci předcházela celá řada nezbytných přípravných a realizačních kroků. Po dohodě s autorem a získání finančních zdrojů k realizaci bylo nutno organizačně celou akci zabezpečit. Této fáze se ujal ing. František Gale, předseda kulturní komise a kronikář obce. Po schválení rozpočtovaných nákladů zastupitelstvem obce, bylo možné zadat projektovou přípravu, které se ujal ing.arch. Roman Gale. Stavební část zajistila firma Daněček a osvětlení osvědčený spolupracovník obce pan Brtník. Vlastní odlití bronzových soch provedla umělecká slévárna z Horní Kalné (v Podkrkonoší) a montáž, která se uskutečnila 26.10.2003 zajistil pan Vajs se svým společníkem z vedení této firmy. Při instalaci soch se nezapomnělo ani na poselství příštím generacím, jež bylo s dobovými dokumenty a katalogy s díla autora, vloženo v zapečetěné schránce do jedné z Venuší. Slavnostní akt, kterého se zúčastnila řada významných hostů, se vydařil. Počasí nám přálo, a tak cimbálová muzika Javorník, svařené víno i připravené pamětní listy a k této příležitosti vydané pamětní medaile, potěšily a zaujaly nejenom naše spoluobčany, ale především hosty. Poděkování patří všem, kteří se o zdar této akce zasloužili. Především doc.Vladimíru Drápalovi za poskytnutí originálů, všem výše jmenovaným odborníkům a firmám, organizátorům slavnostní vernisáže jmenovitě – členům kulturní komise, místním hasičům, souboru Javorník, pracovníkům restaurace u Havlů, kteří se zasloužili o zdárný průběh celé akce, vysoce hodnocené nejen zástupci tisku, pozvanými hosty, ale i hejtmanem JmK ing.Juránkem.

Přejme si, aby nová dominanta naší návsi vydržela bez poškození po mnoho dalších generací, připomínala dílo Vladimíra Drápala, patriota obce a tak jako jiné památníky a pomníky realizované našimi předky, obohacovala prostředí ve kterém žijeme.

Ing.František Gale

Rada obce Tvarožná rozhodla udělit při příležitosti slavnostního odhalení sousoší „Tři Venuše“ pamětní medaile osobám, které se zasloužily o rozvoj a propagaci obce Tvarožná:

Velká stříbrná:

Bogdan Luděk generální ředitel ČMC, Mons. Th. Lic. Cikrle Vojtěch biskup brněnský, Doc. Drápal Vladimír, RNDr. Duchoň Petr primátor Města Brna, Ing. Juránek Stanislav hejtman JMK, Ing. Weber Miroslav Csc předseda představenstva ČMC, Zoubek Olbram.

Malá stříbrná:

Ing. Bárek Ivo senátor, Beneš Milan ředitel lomu ČMC, Crha Jiří ředitel úřadu JMK, Mgr. Drobný Tomáš JMK, Ing. Gale František předseda KK a kronikář, PhDr. Horáková Marcela, Jandora Miroslav, Kment Antonín zástupce hejtmána JMK, Kopecký František starosta, Mgr. Kostík Petr starosta Slavkova u Brna, Ing.arch. Kruml Jan, Ing. Piše Jaromír SÚS JMK, Sehnal Jindřich ředitel ČMC, Ing. Studený Antonín ředitel Bonagro, Šenkýř Miloš ROVNOST, Ing. Šmíd Lubomír zást. hejtmána JMK, Šustr Ladislav poslanec PČR

Bronzová:

Adámek Vojtěch, Audy Vladimír, Blahák Milan, Brtník Miroslav, Čalkovský Jiří, Daněček Josef, Daněk Miroslav, Fianta Rostislav, Filip Pavel ml., Filipec Vladimír, Mgr. Věra Floriánová, Ing. arch. Gale Roman, Gallová Anna, Hodaň Vladimír, Hofmann Pavel, Holzer Aleš, Jašek Antonín, Kaláb Jaroslav, Mgr. Kavala Eduard, Ing. Klaška Karel, Kohout Zdeněk a Sylva, Drahomír Kolařík, Ing. Draga Kolářová, Josef Kopecký, Prof. Jaroslav Kotulán, Ivo Koukola, Marie Kousalová, Miloslav Krček, Jiřinka Kubalčíková, Vladimír Kuklínek, JUDr. Jan Kux, Helena Kupčíková, Věra Maxiánová, Ing. Karel Mifek, RNDr. Aleš Mikula, Mons. Mgr. Jiří Mikulášek, Ing. Ivan Mojžíš, JUDr. Mucha Ladislav, P. Mgr. Jan Nekuda, Leo Neužil, Vincenc Nezval, Ing. Milena Ondráčková, Josef Paulík, Vlasta Pavlíková, František Pejřil, Josef Poláček, Marie Posádková, Ing.arch Milan Pospíchal, Roman Půček, PhDr. Oldřich Rampula, Miroslav Severa, Schildbergr Vlastimil st. a ml., Ing. Jan Střechovský, Ing. Petr Svoboda, PhDr. Vlasta Svobodová, Josef Šimáček, Václav Štěpánek, František Toužín, Doc.PhDr. Josef Unger Csc, Ing. Vladimír Ustohal, Mgr. Jiří Vlček, Mgr. Marie Vlčková, Ing.arch Eva Žáková
a členové zastupitelstva obce: Jiří Bajer, Ing. Petr Buchta, Ing. Miroslav Duda, Pavel Filip, Ing. Pavel Galle, Ing. Jiří Havel, Ing. Petr Hradečný, Rudolf Kaláb, Ing. Jiří Kozák, Ing. Jan Příklad, Ing. Vilém Šimek, Pavel Šťastný a Jan Urbánek.

Anketa STROM ROKU 2003

TVAROŽNÁ:

Název dřeviny: **břek obecný (Sorbus torminalis)**

Stručný popis stromu: **Strom roste na okraji zářezu silnice vedle secesního kříže z roku 1893. Má rozložitou, nízko nasazenou krásnou korunu kulovitého tvaru. Je plodný.**

Obvod kmene ve výšce 1,3 m: 217 cm.

Výška stromu: 11 m.

Věk: asi 100 roků.

Zdravotní stav: zdravý, vitální.

Výskyt v regionu: výjimečný.

Z těchto důvodů je kandidátem „STROMU ROKU 2003“

Soutěž o strom roku 2003

Letošní podzim přišel tak, jako každý jiný se svými nenapodobitelnými barvami stromů, které kolem sebe vnímáme, ale přiznejme si, nijak zvlášť nehodnotíme. Výjimečností letošního podzimu, kterou je nutno ocenit, se stala akce pozořických ochránců přírody. Vyhlásili soutěž o „STROM ROKU 2003“.

Záslužná akce, která široké veřejnosti připomenula, že často žijeme mezi stromovím jež nevnímáme, ale které svojí výjimečností, stářím či historií doprovází naše životní osudy i osudy našich předků. Také Tvarožná se soutěže zúčastnila a na fotografiích Heleny Kupčikové ukázala na stromy z naší návsi i katastru, které stojí za pozornost. Do soutěže jsme nominovali výjimečný strom. Je to jeřáb – Břek, který roste již více jak sto let u Kosmákova kříže.

V soutěži se umístil na čestném druhém místě. První místo získala staletá hrušeň rostoucí více jak dvě stě roků nad Pozořicemi v trati Katov. Blahopřejeme organizátorům ke zdařilé akci a našim občanům připomínáme výjimečnost našeho kandidáta – Břeku ve Šmolesích.

My Tvarožňáci říkáme „Břak“. Takových stromů, neboť se jedná o vzrostlý a ztepilý listnatý strom, nenajdete v okolí moravské metropole Brna mnoho.

U nás ve Tvarožné máme to štěstí, že asi před 100 lety naši předkové, Bůh ví proč, tento, do naší krajiny nepatřičný strom zasadili. Vybrali si tehdy místo u jiné naší pamětihodnosti – Kosmákova kříže, při vjezdu do Tvarožné.

Odborník z botanické zahrady Masarykovy univerzity Ing. Jiří Nohel nás před léty poučil, že se jedná o vzácný druh „Jeřábu“, který roste v jiných, klimaticky odlišných krajích a u nás je, pokud se dožije vysokého stáří ve zdravém stavu, vzácností.

Náš „Břek“ nejenom, že je již v dospělém věku, ale je navíc zdravý a krásný.

Když přijdete někdy pod jeho rozložitou korunu, nedívejte se jenom do mohutného větroví, ale pozorně si prohlédněte okolí tohoto krasavce. Zjistíte, že z napadaných zralých plodů vyrůstá množství krásných semenáčků – rostlinek, které přímo volají po přesazení a vypěstování následníků této tvaroženské botanické a dendrologické zvláštnosti. Ostatně se divím, že už to dávno nenapadlo ochránce přírody, či školní mládež, nebo zastupitelstvo obce.

Strom, o němž píši měl svého bratra mezi staletými lípami v tzv. „Holubické aleji“. Bohužel začal díky výfukovým plynům a solím z frekventované komunikace chřadnout, až uschnul úplně.

O to důležitějším úkolem je, postarat se o budoucnost našeho „Břaka“. Pamatuji se, že jsme jako kluci před 50-ti léty po prvních mrazících chodili pod Břek a sbírali sladké hnědé jeřábiny jako vítanou pochoutku. Myslím si, že dnešní kluci ani neví, že tyto hnědé kuličky velikosti většího rybízu, plné jadýrek, jsou k jídlu.

Symbiosa stromu a kříže ve Šmolesích je také zajímavá. Na tomto místě se loučil Václav Kosmák, spisovatel a „kukátkář“ se svojí Tvarožnou. Není vyloučeno, že právě tato událost stála u zrodu myšlenky na zasazení vyjímečného stromu k vyjímečnému kříži.

Tvarožná má ve svém okolí krásné i cenné stromy. Vždyť samotná náves je jedno velké arboretum. Jeřáb Břek, jako osamělý strážce při vjezdu do vesnice hlásá: „Přijeli jste do obce, kde i stromy mají svoji historii a budoucnost.“

Ing.František Gale - kronikář

Tvarožná v roce 1898

Impulsem k napsání článku o tom jaké to bylo ve Tvarožné před 105 lety byl rukopis, sepsaný bývalým starostou Josefem Tužínem (1901-1903). Popisuje v něm obec i katastr na konci 19. století. Po doplnění údajů se nám zobrazí tehdejší Tvarožná a její obyvatelé.

Tvarožná leží na nejvýchodnější straně okresního brněnského hejtmanství asi 10 kilometrů od Brna u císařské silnice Brno - Olomouc.

Ve 136 domech žije něco přes 800 obyvatel tehdy uváděné československé národnosti. Převažuje téměř stoprocentně římsko-katolické náboženství. V celé farnosti, zahrnující ještě Blažovice, Velatice, Horákov, Mokrou, Maxlenku, Rohlenku a dvě myslivny je přes 3300 věřících.

Střed obce tvoří široká „Náves“, vzniklá často se rozlévajícím potokem. Na východ od Návsí je ulice „U dvora“, na jihozápad na malém návrší křivolaká část „Krhoun“, kde bydlí většinou domkaři. Na západě je „Gastl“ a na jihozápadě „Konec“. Kromě Krhounu leží ostatní části na rovině.

Obec není elektrifikována, není zde vodovod, dešťové vody jsou odváděny otevřenými příkopy. Potok není regulován. Silnice nejsou zpevněné a po dešti se obyvatelé brodí blátem.

Ještě nestojí domy v částech „Za dvorem“, „Nová ulice“, „Za humny“, „Sivická“, „Hlinky“ a „Velatická“. K obci patří i větrný mlýn heršpického rodáka Karla Bahnera se dvěma domy, kaple Panny Marie Sněžné na Kopečku (další názvy Mariánská hora, Padělek, Napoleonův kopec, Napoleonův chlum, Santon), cihelna pod Kopečkem a v roce 1895 postavená obecní cihelna v Hlinkách.

Obcí protéká potok, pramenící u Kovalovic a přes něj jsou dva mosty a tři lávky. Po mostě u kovářny z roku 1897 vede okresní silnice do Pozořic.

Obec má několik významných budov. Je to především kostel sv. Mikuláše, postavený brněnským stavitelem Augustem Weissem na místě staršího kostela podle projektu Augusta Prokopa. Stalo se tak za faráře Václava Kosmáka. Stavbu požehnal 9. října 1881 zástupce brněnského biskupa Karla Nöttiga P. Augustin Kyjovský. Vysvěcení kostela se uskutečnilo až po dlouhých letech při biřmování v roce 1925. Vysvětil ho brněnský biskup Josef Kupka, nástupce biskupa Jana Nepomuka Kleina.

Pod kostelem stojí jednopatrová budova fary. Zde působí farář Miloslav Simonides (1893-1932). Hřbitov je na stejném místě jako dnes, ale zabírá jen asi čtvrtinovou plochu.

Na radnici, původně dřevěné budově z roku 1656, je starostou Jan Kaláb. Ve stejném místě je trojtřídní škola, postavená na místě nevyhovující budovy v roce 1861 a nadstavená v roce 1883. Nadučitelem je zde Rudolf Hledík. Ve školním roce 1897-1898 školu navštěvovalo 241 žáků, z toho 101 z Velatic. Ve školním roce 1898-1899 potom 239 žáků, z toho 104 z Velatic.

Je ustavena školní rada, která pod předsednictvím P. Miloslava Simonidese dala 31.7.1898 souhlas k takzvanému „vyškolení“ Velatic neboli ke zřízení samostatné školy.

Pošta je v domě č. 6 a poštovním expedientem je obchodník Jan Kaláb. Hospodářský dvůr hraběte Belcrediho je ve východní části obce. Jednopatrová správní budova je postavena ve spodní části u potoka, kolem prostorného dvora jsou hospodářské budovy a směrem k Sivícím je zahrada.

V obci je kovářna a v ní „nemocnice“. Budova na hasičské náradí, nazývaná „šupňa“ stojí naproti domu Josefa Valouška č. 93.

U katastrálních hranic s obcí Jiřkovice je již na jiřkovickém území samota Rohlenka. Toto hospodářství a zájezdní hostinec patří Julii Kalábové. Maxlenku na velatickém katastru vlastní Emilie a Klement Krčkovi. Klement Krček je rodák z Tvarožné č. 41.

V obci je 8 studní a na návsi dva rybníky – broďáky a to před domem Františka Liškutína a u domu Josefa Šlezingra č. 20. Sloužily pro koupání koní a čištění povozů.

V obci působí Sbor dobrovolných hasičů, založený v roce 1891, který je součástí 16. hasičské župy politického okresu brněnského. Jeho předsedou je Matěj Daněk.

V potravním spolku Blahobyt je ředitelem Rudolf Müller, který v lednu vystřídal dlouholetého ředitele Josefa Eliáše. Působí zde i Spolek vojenských vysloužilců, Spolek křesťanských matek a Čtenářský spolek Cyrilo-metodějské jednoty, založený z popudu učitele Františka Fibicha a faráře Václava Kosmáka.

Všechny domy mimo již jmenované školy, fary a správní budovy velkostatku jsou přízemní. Uspořádání domu je zřejmé z půdorysu. Obytná část je vpředu k návsi, za ní je dvůr, uzavřený kůlnou, za ní zahrada a za zahradou stodola. Ta stojí buď v řadě s ostatními nebo samostatně. Hospodářská stavení jsou v domech na pravém břehu potoka při čelním pohledu na levé straně obytného stavení a vrata vpravo. U domů na levém břehu potoka je tomu naopak.

Při popisu uspořádání domu se přidržím popisu, sepsaném starostou Josefem Tužínem: *“Dřív byly všechny domy stejné. Před každým domem byla malá místnost bez dveří tzv. žudr a v něm po obou stranách lavice. Odtud se vchodem vešlo do síně, kde byla hliněná podlaha, sypaná plevami a dřevěný strop.*

Ze síně vedl vchod přímo bez dveří k ohništi, vlevo do světnice, vpravo do komory, do obou místností dveřmi.

V komoře byla hliněná zem a malé zamřížované okénko do ulice asi 30 cm vysoké a 20 cm široké.

V ohništi nalevo bylo ohnisko a pod ním výklenek na dřevo. Nad ohništěm byl ohromný komín.

Za ohniskem stála ohromná pec na 8-10 bočnicků, která vedla do světnice o rozměrech asi 5 x 5 metrů. Ta měla hliněné stěny nalíčené na bílo a dřevěný strop. U stropu pod trámy uprostřed světnice byl „rošt“ na knihy.

Hned u vstupu do světnice nalevo byla kropenka a u ní visely růžence. Od kropenky nalevo v koutě stávala skříň -- almara a vedle ní pestře malovaná truhla.

V koutě u oken stával stůl s trnoží a kolem po obou stranách byly lavice, spojené v pravém úhlu. Na stole vždy býval chléb a sůl.

Mezi okny bylo zavěšeno malé zrcátko, vrchem dolů nakloněno.

V koutě, kde stál stůl, visely na stěně obrazy svatých, zavěšené na stěně jako zrcátko, spodkem podpíraly se o tzv. laisnu (lať).

Vedle lavice stávala skříň tzv. kost(e)n. Byl pokryt bílou plachetkou s krajkami nebo s vyšíváním. Na skříni stála skleněná báně (obvykle s ukřižovaným) a dokola malebně rozloženy různé drobnosti náboženského charakteru (svícen, kříž, apod.).

Nad skříni byl věšák na náčiní - „lišťva“. Ta měla trojí oddělení. Dole byly samé džbány stejně pestře pomalované - ty visely na kolíčkách. V prostředním

nejvyšším oddělení byly samé šálky - hrníčky se dvěma uchy, rovněž stejné a stejně pestře malované. Nahoře byly pestré talíře, jeden vedle druhého.

V zadním koutě stála postel s barevnými, až do stropu nastlanými peřinami. Za postelí bylo malé okénko, vedoucí na dvůr.

Mezi postelí a skříní visely kývácí hodiny. Vedle postele byla pec a vedle ní velká, téměř až do stropu sahající kamna, která se vytápěla stejně jako pec ze síně.

Kolem kamen a pece byla zděná lavice. Vedle světnice byla kůlna. Za předním obytným stavením pak dvůr. Od zahrady býval oddělený otevřenou kůlnou, vysokou tak, aby zde o žních projely naložené vozy. V zahradě byla stodola - „mlat“.

Ve dvoře byla hospodářská stavení, která dosahovala až k zahradě. Za komorou byla konírna nazývaná maštal a vedle ní kravín, zvaný chlév. Potom „chlívky“ pro vepřový dobytek.

Podél všech chlívů byla položena dlažba z plochých kamenů a po celé délce rozložené mělké hnojiště, odkud při dešti vytékala na náves močůvka.

„Všechna stavení byla nízká, krytá slámou. Postupně byly střechy pokrývané pálenou nebo cementovou křidlicí.

Dům byl zalíčen bíle, jen dole byla modrá podrovnávka, ukončená nad ní červeným páskem“. Před domem jsou zahrádky, ohrazené laťovým plotem. Takřka v každé byly hrušky, aby bránily požáru.

„Pěstovaly se zde zelenina a květiny. Nejčastěji reseda, balsamína, bazalka, brčál, měsíčky, jiřinky, pivoňky, oměje, hledíky a jiné.“

Výměňky jsou buď součástí obytného stavení nebo postavené zvlášť, často v jiné části obce.

Tvaroženský katastr je protažený od jihu k severu, od Jiříkovic k Mokré. Na východě sousedí s Holubicemi, na západě se několika metry dotýká šlapanického katastru. Jiříkovický katastr sahá až ke mlýnu na Kopečku.

Severní část katastru je zalesněná. Les o výměře asi 150 hektarů je v podílovém vlastnictví tvaroženských starousedlíků - singularistů.

Tak to tedy bylo před stopěti lety ve Tvarožné.

Dle Josefa Tužína sepsal a doplnil František Kopecký

Okénko do života ZŠ

Základní škola

V úvodu příspěvku bych se chtěla zmínit o změnách, které se v současné době dějí ve škole. Tentokrát se jedná o vylepšování okolí školy. Jak už víte z minulého Zpravodaje, školní dvůr je zčásti vydlážděn a díky firmě pana Schulce mohli žáci využít pěkného podzimního počasí k zápolení ve stolním tenisu. V poslední říjnové dekádě se začalo s úpravami školní zahrady, kde díky snahám obecního úřadu vzniká nové hřiště. V začátku měsíce listopadu bude také realizován projekt dotovaný Fondem životního prostředí – „Slunce do škol“, který umožní dětem poznat alternativní zdroje ohřevu studené vody.

O zkrášlení vchodu do školy se zasloužila paní Eliška Poláková z firmy Exterier Beton, která věnovala škole dvě mísy na květiny, jejichž dovoz a umístění zajistil pan Jiří Krška a o výsadbu se postaral pan Milan Švábenský. Všem výše jmenovaným za žáky a učitele velmi děkuji, stejně jako všem, kteří nám přispěli při sběru starého papíru, kde se utržilo 1.800 Kč, které opět zaplatí výlet našich žáků do kina.

A co přinesl podzim dětem?

V měsíci říjnu proběhla Drakiáda organizovaná sdružením rodičů. I přes proměnlivé počasí a menší účast dětí se sobotní odpoledne vydařilo. Všichni zúčastnění byli odměněni a velmi spokojeni.

V začátkem října byli žáci 1. až 3. ročníku společně s dětmi z MŠ na představení M.Nesvadby v Brně. Pátáci se zas vydali s paní učitelkou Dokoupilovou na výlet do botanické zahrady v Brně. Také jsme od 1.10. zahájili činnost zájmových kroužků – výtvarného, sportovního, dramatického, keramického, pěveckého a angličtiny pro druháky.

Poslední říjnový den byly díky panu Kousalovi vykoupeny dětmi sesbírané kaštany z naší návsi.

Od školy si mohly děti odpočinout o krátkých podzimních prázdninách a v listopadu je už čeká první zhodnocení práce. Koncem listopadu bude také zahájen plavecký výcvik – tentokrát pro všechny žáky v plavecké škole ve Vyškově. V listopadu také plánujeme den otevřených dveří pro všechny zájemce o výuku v naší škole.

A než se nadějeme bude tu prosinec a s ním i konec roku. Měsíc prosinec je již tradičně spojen s mikulášskými hrátkami a netradiční výukou, s vánočním jarmarkem, vánočními besídkami a zpěvem koled u stromu na návsi. Termíny všech akcí budou samozřejmě včas zveřejněny, abyste měli možnost se jich zúčastnit.

A na závěr – ještě jednou dík všem, kteří škole pomáhají-finančně nebo svými nápady, či volnočasovými aktivitami. A také přání klidu a pohody v posledních měsících letošního roku.

Mgr.Věra Floriánová

Mateřská škola

Již od měsíce října navštěvuje skupinka dětí kroužek keramiky na Slatině. Před očima nám vyrůstají hezké výrobky, které mají v sobě kouzlo dětské fantazie. Na začátku listopadu přijelo do mateřské školy divadlo pod názvem „Raneček veselých pohádek“.

V prosinci nás čeká mnoho zajímavých dnů, které si nikdo z nás nenechá ujít. Jedeme do divadla Bolka Polívky na „Mikulášskou s Maxipsem Fíkem“ a samozřejmě na „Vánoce s Kamarády“. Připravujeme pro rodiče „Čertovské rejdivání“, kde se na chvíli budeme všichni bát, protože v mateřské škole bude tento den otevřeno samotné peklo. Touto cestou bych Vás všechny chtěla pozvat na vystoupení dětí z naší mateřské školy u vánočního stromu na Náměstí Svobody, kde děti předvedou lidové tanečky, které jsou odrazem zvyků a obyčejů charakteristické pro toto období. Vystoupení se uskuteční 17.12.2003 v 10:30. Čeká nás spousta práce s výrobou ozdůbek, které si děti samy zavěsí na vánoční strom. Tento den bude pro nás zajímavý i tím, že si zazvoníme na zvon a vše, co si budeme přát se nám splní.

V předvánoční čas nás ani letos nemine tradiční pečení cukroví na kterém si všichni pochutnáme, a pokud budete mít cestu kolem naší školky, tak přijďte ochutnat i Vy. A mně nezbyvá nic jiného, než Vám popřát bohatého Ježíška, hodně štěstí a zdraví do Nového roku 2004 a hlavně veselou mysl.

Yvona Hrbáčková

Program vzpomínkových akcí na Bitvu u Slavkova 2003

Sobota 29. listopadu

- 13:00 – 14:30 *Tvarožná* — **REKONSTRUKCE "BITVY TŘÍ CÍSAŘŮ U SLAVKOVA"**. Cena vstupenky 99,-Kč, děti do 120cm mají vstup zdarma

Doprovodný program

Středa 26. listopadu

- 18:00 – 20:00 *Vyškov* — Dobové ležení na náměstí, střet mezi Spojenci a Francouzi na náměstí, obsazení města

Pátek 28. listopadu

- 19:30 – 20:30 *Žuráň* — Jiřikovické ohně
- 21:00 – 22:00 *Slavkov u Brna* — Pochodňový průvod Rakouské armády městem, pietní akt u hrobu kancléře Kounice

Sobota 29. listopadu

- 09:00 – 19:00 *Slavkov u Brna* — Jarmark s programem v zámeckém parku
- 10:00 – 13:00 *Tvarožná* — Polní ležení na návsi ve Tvarožné
- 10:00 – 13:00 *Tvarožná* — Lokální přestřelky, pochod z Velatic, obsazení obce Tvarožná
- 18:30 – 19:00 *Slavkov u Brna* — **Pochodňový průvod**
- 19:00 *Slavkov u Brna* — **Ohňostroj**

Neděle 30. listopadu

- 10:00 – 11:00 *Prace – Mohyla míru* — Slavnostní nástup všech vojsk – pietní akt
- 09:00 – 17:00 *Šlapanice* — Historický jarmark na náměstí

Více naleznete na plakátech a na internetových stránkách www.austerlitz2005.com/.

Podzimní když přijde čas, vzpomínky se vrací zas...

Hřejivý verš, sloužící jako titulek příspěvku do posledního letošního vydání Tvaroženského zpravodaje, nebyl vybrán náhodou. Je z nápěvu populární české polky a měl by Vám, milí čtenáři, navodit při nestálém podzimním počasí, tu nejpříjemnější pohodu u dnešního čtení. Pakliže nemáte zdroj tepla z plynového nebo elektrického vytápění přiložte pár polínek dřeva do „šporhektu“ nebo „vínka“ a přijměte přání potěšující zábavy.

Při nedávné návštěvě rodné obce, oslovil mě jeden z mých známých vrstevníků. Ptal se mě, proč se zaobírám stále jen minulostí, proč nenapišu něco ze současnosti či dokonce budoucnosti. Moje odpověď na jeho, jistě upřímně vznesený dotaz, patří i Vám.

Na minulá léta dětství, dospívání a řadu desetiletí aktivní činorodé práce si pamatujeme, až na malé výjimky, snad všichni. Ne každému jedinci při příchodu na svět je dána některou ze tří sudiček vlastnost, aby v letech dospělosti zaznamenával události a příběhy, které by po zveřejnění v různých tiskovinách sloužily k pobavení nebo osvěžení paměti. Marně přemýšlím, proč si jedna z těch věštkyň vzpomněla právě na kluka z cihlářské rodiny, vždyť nás dětí narozených v r. 1925 bylo kolem dvou desítek. Přesný počet je veden v obecní matrice. Jsem vděčen té sudičce za šlechetnou vlastnost vloženou mi do vínku, neboť psaní o často kritizovaném vzpomínání udržuje v dnešní době spoustu pamětníků v dobré duševní pohodě. Proto píši nejraději o minulosti!

Jaká je moje zkušenost ze současnosti? Před několika týdny jsem byl požádán o příspěvek pro redakční radu OÚ Kovalovice u příležitosti vydání 1.

čísla jejich zpravodaje. Byl mi vrácen s osobní poznámkou, že může být otištěn až po „předělání“. Na můj dotaz která část příspěvku by měla být „předělána“, zda by to mělo být období I. republiky, nebo činnost odboje v obci během německé okupace či život v obci po r. 1989 jsem odpověď čekal marně. Jsem přesvědčen, že po zveřejnění mého příspěvku došlo by k popularizaci jejich začínajícího Zpravodaje.

Psaní o tom co bude? To přenechávám odborníkům. Zatím se o ní nejvíce rozepisují „šarlatáni“. Věřím v osvědčené pravidlo, že ten, kdo zná dobře minulost, může si díky své dobré paměti vybavit i pravděpodobnou budoucnost.

Proto se ve volných chvílích a těch mám díky vysílání stadálních televizních seriálů dostatek, věnuji prohlídce starých rodinných fotografií, čtení o historii okolních obcí a vracím se k dostupným dokumentům o životě Tvarožné. Zaujaly mě statě o divadelní činnosti. Před mým, lety unaveným zrakem, defilují všechny výrazné postavy nejen operetních ale též činoherních představení, které svými výkony proslavily moji rodnou obec v širokém okolí. Za těmi slavnými snaží se držet krok představitelé těch malých, drobných rolí – pokojské, sluhové, čeledíni, pošťáci, policajti, hospodští atd., bez jejichž účasti by představení nebyla ničím.

Antonín Jašek